

Nuttige boerenatuur

In zes delen laten Nederlandse en Vlaamse rundveehouders/kuddebeheerders u kennismaken met de inpassing van begrazing in natuurgebied in hun bedrijfsmanagement. Terreinbeheerders van Staatsbosbeheer of van Natuurpunt Vlaanderen vertellen over de natuurdoelstelling.

Deel 1: **Duingebied**Deel 2: **Uiterwaarden**Deel 3: **Zilte graslanden**Deel 4: **Ruige graslanden**Deel 5: **Veenweidegebied**Deel 6: **Beemdenlandschap**

Even koeien kijken bij Staatsbosbeheer in Westzaan betekent de boot in en over het water naar de verschillende percelen varen waar de aberdeen anguskudde zijn werk op de veenweiden doet. 'Het is hier allemaal vaarland, we vervoeren alles per boot', vertelt boswachter Eric van Gerrevink. 'Dat maakt het onderhoud van deze natuurterreinen ook arbeidsintensief en dus heel duur. De aberdeen-anguskoeien nemen ons veel werk uit handen. Zij zorgen voor goedkoop onderhoud van de terreinen.' Eric herinnert zich nog goed hoe ze met

Bijzondere veenweiden kortgehouden door aberdeen angus

Ten dienste van weidevogels

Net boven Amsterdam bevindt zich een van Nederlands meest bijzondere nationale landschappen: Laag Holland, de natte veenweiden van de Zaanstreek. Met water, ruimte en grasland is het vooral voor weidevogels een ideale broedplaats. De kudde aberdeen angus van Staatsbosbeheer Westzaan zorgt voor de beste leefomgeving voor de vogels.

tekst **Alice Booij**

trekker en cyclomaai, schudder, hark en balenpers heen en weer naar de graslanden voeren om hooi te maken. 'De hooipakjes moesten we dan weer op de boot stapelen, naar de wal varen en daar weer overpakken. Wat een werk.'

De veenweiden in de Zaanstreek vormt een van de meest bijzondere nationale landschappen in Nederland. Dicht bij het dichtbevolkte Amsterdam biedt de Zaanstreek een oase aan rust en ruimte waar recreanten en natuurliefhebbers

DE RUNDVEEHOUDER

WOUTER MAATJE

'Hoornloze aberdeen angus is heel rustig'

hun hart kunnen ophalen. Van de 4000 hectare voornamelijk veengrond die Staatsbosbeheer onder zijn beheer heeft, is 3000 hectare verpacht aan veehouders, die vooral hun jongvee uitscharen in de extensieve weilanden. Zo'n 100 hectare in Westzaan onderhoudt de natuurbeheersorganisatie zelf, met behulp van rundvee. De koeien worden met boten naar de weilanden gebracht. 'Maar wel pas nadat de jonge weidevogels uit het ei zijn gekropen', vertelt terreinbeheerder Wouter Maatje, die naast aange-

kochte weidekoeien uit de melkveehouderij sinds een paar jaar een eigen kudde met aberdeen angus het werk laat doen. 'Met de afgemolken weidekoeien hebben we vaak nog veel werk', meldt hij. 'Vooral als de klauwen niet goed zijn of ze uierontsteking hebben. De aberdeen angus is zelfredzamer. Bovendien zijn ze hoornloos, dat werkt op de vaarboot wel zo prettig. En ze zijn bovendien heel rustig.'

Zoeken naar afzet

Het veeras is in Nederland minder bekend, maar in het buitenland wordt het ook veel ingezet voor extensieve begrazing. 'Ze kalven vanzelf, dat is een belangrijke voorwaarde wanneer zoogkoeien in natuurterrein lopen', is de ervaring van Maatje.

Naast fraai en functioneel in het begrazen is de aberdeen angus ook een vleesveeras dat zorgt voor een kwalitatief mooi stukje vlees. 'Aberdeen angus heeft fijn gemarmerd vlees dat in veel restaurants wordt verkocht', aldus Wouter over de vleeskwiteiten van de kudde die momenteel zo'n twintig volwassen dieren telt. 'We zijn zoekende om het vlees van onze dieren speciaal te gaan vermarkten. De stieren maken we tot os en ook die grazen weer op de veenweiden. Op een leeftijd van vier jaar zijn ze klaar om geslacht te worden. Met zoveel consumenten om ons heen, zouden we toch een goede afzet moeten kunnen realiseren.'

De koeien komen nooit op stal. In de zomer lopen de anguskoeien op de veenweiden, in de winter, als het te nat is, heeft Wouter de mogelijkheid de dieren in te scharen in het Staatsbosbeheerduingebied van Schoorl. 'Daar is het

droog en zo is het een mooie combinatie om de dieren jaarrond te kunnen weiden.'

Aantrekkelijk voor grutto's

Het beheren van de veenweiden staat helemaal in het teken van de weidevogels. 'Die houden van een korte, maar ruige zode', geeft Eric aan. Terwijl in heel Nederland de populatie van grutto's terugloopt, blijft in dit stuk van Nederland het aantal broedparen al jarenlang goed op peil. 'Op bepaalde graslanden komen ze graag, dan hebben we wel dertig broedparen op 7 hectare. Dan is het net een legbatterij', noemt Eric. 'De grutto hoort in dit landschap en is hier de baas. We behandelen ze als een toerist door te zorgen voor fraai uitzicht en goed eten. Om dit te bereiken moet je het land wel extensief beheren.'

Dat betekent vroeg in het jaar inscharen met een lage intensiteit van dieren per hectare. 'Hooien doen we niet meer en bemesten heel weinig, alleen als het echt nodig is in augustus. Zo krijgen de vogels de tijd om te broeden en hun jongen groot te brengen.' Pas in de nazomer komen er mensenhanden aan het beheer te pas. 'Dan maaien we stukje bij beetje wat gras en laten het op het land drogen, zodat de koeien het weer kunnen opvreten.'

Het beheer stimuleert niet alleen de weidevogels, maar ook de soortenrijkdom in het grasland. Zo meldt de boswachter vol trots dat ook watermunt, rolklaver en orchidee voorkomen in het gebied. Bovendien is ook de zeldzame noordse woelmuis in het veenweidelandschap te vinden. 'Het is een prachtige verzameling flora en fauna die het koesteren meer dan waard is.' |

DE NATUURBEHEERDER

ERIC VAN GERREVINK

'De koeien nemen ons veel werk uit handen'